

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ – БИТОЛА

**ПРАВИЛНИК
ЗА ПОДДРШКА НА РАЗВОЈОТ НА НАДАРЕНИТЕ И
ТАЛЕНТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ - БИТОЛА**

Битола, 2022

СОДРЖИНА

Општи одредби.....	3
Дефинирање на основните поими.....	3
Откривање на надарените и талентираните студенти.....	4
Критериуми за утврдување на надареноста и талентираноста.....	5
Организација на работата со надарени и талентирани студенти.....	5
Следење на развојот на надарените и талентираните студенти.....	7
Водење евиденција за надарените и талентираните студенти.....	7
Преодни и завршни одредби.....	8

Врз основа на член 94 став 1 точка 43 од Законот за високото образование („Службен весник на РМ“ број 82/2018 и „Службен весник на РСМ“ број 178/2021) и член 283, став 1, точка 8 од Статутот на Универзитетот, Универзитетскиот сенат на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ – Битола, на 201-та седница одржана на 20.04.2022 година, го донесе следниов

**ПРАВИЛНИК
ЗА ПОДДРШКА НА РАЗВОЈОТ НА НАДАРЕНИТЕ
И ТАЛЕНТИРАНИТЕ СТУДЕНТИ НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“ - БИТОЛА**

Општи одредби

Член 1

Со овој Правилник се уредуваат дефинирањето, процесот и критериумите за откривање на надареноста и талентираноста на студентите, работата и следењето на развојот на надарените и талентираните студенти, нивните права и обврски и водењето евиденција со документација за надарените и талентирани студенти.

Член 2

Овој Правилник се темели на Статутот на Универзитетот, актите на The World Council for Gifted and Talented Children (WGTC), The European Council for high Ability (ECHA), Советот на Европа, ЕУ и ENQA (European Network for Quality Assurance in Higher Education) и други национални и меѓународни акти, што се однесуваат на развојот на надарените и талентираните студенти.

Дефинирање на основните поими

Член 3

Надареноста на личноста вклучува триосновни психолошки особини: висока општа способност, посветеност на задачата и високо ниво на креативност.

Високата општа способност се дефинира како општа интелектуална способност, што се мери со тестови за општа интелигенција, поврзана со широкиот спектар на специфични способности кои се применуваат во реалниот животен контекст.

Посветеноста на задачата претставува рафиниран и фокусиран облик на мотивација, енергија насочена кон одреден проблем, задача или специфична област на активност и подразбира истрајност, издржливост, напорна работа, самодоверба и верба во сопствените способности да се изврши некоја важна активност.

Креативноста се однесува на особини на личноста, како што се флуентност, оригиналност, флексибилност, отвореност за искуства, интелектуална љубопитност и други.

Талентот на личноста се дефинира како збир навродени индивидуални вештини, когнитивна способност и потенцијал.

Член 4

Надарени студенти се оние кои покажуваат натпросечни резултати во една или повеќе научни области, застапени на Универзитетот.

Талентирани студенти се оние кои покажуваат натпросечни резултати при изведба на различни специфични способности поврзани со студиската програма на којашто студира.

Надарените и талентираните студенти се идентификуваат од страна на стручно квалификувани лица, врз основа на нивните резултати во текот на студирањето, како и со примена на различни алатки за утврдување на видот и степенот на надареноста и талентираноста.

Откривање на надарените и талентираните студенти

Член 5

Откривањето на надарените и талентираните студенти се врши низ две фази: препознавање и идентификација

Препознавањето претставува забележување/воочување на иницијални знаци и потенцијални сигнали на надареност и/или талентираност во одредена научна област. Препознавањето може биде иницирано од предметен наставник, од студентско собрание на единицата и/или да биде самопрепознавање. Препознавањето не може да се оствари пред завршувањето на првиот семестар од студиската програма на којашто студентот е запишан.

Доколку предметниот наставник смета дека одреден студент е надарен и/или талентиран за научната или уметничката област во којашто припаѓа предметната програма што наставникот ја предава, своето образложено мислење треба да го достави во писмена форма до Деканатската управа, односно управата на единицата.

Доколку студентското собрание, на седница, изгласа предлог за идентификација на надарени и талентирани студенти во една или повеќе научни или уметнички области, најдоцна три дена по одржувањето на седницата, предлогот, со соодветно образложение, во писмена форма треба да го достави до Деканатската управа, односно управата на единицата.

Доколку студентот себеси се препознава како надарен и/или талентиран за една или повеќе научни или уметнички области, своето образложено мислење треба да го достави во писмена форма до Деканатската управа, односно управата на единицата.

Деканатската управа, односно управата на единицата, најдоцна 10 (десет) дена по добивањето на мислењето или предлогот треба да обезбеди услови за утврдување на степенот на надареност и талентираност на студентот, односно идентификација на надареноста и талентираноста, преку примена на психо-дијагностички инструментариум (тестови на интелигенција, тестови на посебни способности, тестови на креативност, тестови на личност, тестови на мотивација, тестови на постигнување и друго, преку употреба на прашалници, чек листи, скали на проценка, протоколи, интервјуа), од страна на стручен тим.

За утврдување на степенот на надареност и талентираност на студентот, покрај резултатите од применетиот психо-дијагностички инструментариум, стручниот тим може да користи и други извори (биографски податоци, ученички изработки, педагошка документација, членување во разни организации, номинација од страна на експерти и друго).

Критериуми за утврдување на надареноста и талентираноста

Член 6

Критериуми за евидентирање на надареноста и талентираноста се: резултати од применет психо-дијагностички инструментариум, општ успех во студирањето, високи достигнувања во една или повеќе научни или уметнички области, индивидуално мислење на предметниот наставник, општо мислење на Наставно-научниот/Наставничкиот/Научниот совет на единицата, мислење на стручни соработници, мислење на стручни експерти надвор од институцијата и други.

Член 7

За надарени и талентирани се сметаат студентите кои ги исполнуваат општите критериуми за утврдување на надареноста и талентираноста:

- коефициент на интелигенција над 120 на тестовите за општи интелектуални способности;
- општ просечен успех повисок од 9.00, остварен во роковите утврдени со Законот за високото образование, Статутот и Правилниците на Универзитетот;
- постигнати високи национални и интернационални резултати и награди во наставно-образовната, научно-истражувачката и/или уметничката дејност (прво, второ и трето место), со што се потврдува висока општа интелектуална способност, висока мотивација/посветеност на задачата, високо ниво на креативност и друго.

Член 8

Студентите кои се идентификувани како надарени и талентирани ги совладуваат редовните наставни програми. Универзитетот или единиците им обезбедуваат можности за нивен развој надвор од редовните наставни програми (групно или индивидуално).

Универзитетот, односно единиците организираат специјализирани обуки за наставниците, со цел да се подобрат нивните стручни компетенции од областа на надареноста и талентираноста.

Организација на работата со надарени и талентирани студенти

Член 9

Организацијата на работата со надарените и талентираните студенти вклучува:

1. Препознавање - забележување на иницијалните и потенцијалните знаци и сигнали на надареноста и талентираноста;
2. Евидентирање - отварање/креирање индивидуално педагошко досие за надарените и талентираните студенти;
3. Идентификација - примена на психо-дијагностички инструментариум;
4. Информирање - споделување информации со студенти, родители, стручни лица, други стручни лица и институции надвор од единицата заради соодветно остварување на правата;
5. Работа со надарените и талентираните студенти - вклучување во соодветни педагошки и дидактичко-методички решенија за работа со надарени и талентирани;
6. Известување – поднесување извештај за работата на стручниот тим за идентификација на надарени и талентирани студенти до Универзитетскиот сенат;

7. Следење на развојот на надарените и талентираниите - примена на истражувачка методологија за евалуација на постигнувањата, развојот и напредувањето на надарените и талентираниите.

Член 10

Во рамките на Универзитетот, по потреба, се формира стручен тим за идентификација на надарените и талентирани студенти. Стручниот тим е составен од три члена, од кои еден треба да има искуство со работа на надарени и талентирани студенти, еден да е од соодветната научна или уметничка област за којашто се врши идентификација на надареноста и талентираноста на студентот и еден експерт од областа на развојна и/или клиничка психологија, од Универзитетот или надвор од него.

Членовите на Стручниот тим, за секој поединечен случај, ги избира Ректорот и тие за својата работа одговараат пред Ректорот.

Стручниот тим подготвува заклучок за секој поединечен случај. По еден примерок од заклучокот задолжително доставува до продеканот за настава/ заменик директорот на соодветната единица и до Центарот за кариера, доживотно учење и алумни на Универзитетот.

Членовите на Стручниот тим добиваат соодветен паричен надоместок за својата работа, врз основа на Одлука на Ректорот.

Член 11

Во функција на поддршка на развојот на идентификуваните надарени и талентирани студенти, Универзитетот/единицата, односно наставниците овозможуваат:

- Вклучување на надарените и талентираниите студенти во научно-истражувачки проекти и проектни активности во рамките на единицата, односно Универзитетот;
- Пристап до литература од областите на интерес за надарените и талентираниите студенти;
- Понуда на факултативни наставни програми, според способностите и афинитетите на надарените и талентираниите студенти;
- Индивидуална работа и работа во помали групи со надарените и талентираниите студенти;
- Примена на современи дидактички стратегии, методи и техники за работа со надарените и талентираниите, соодветни на нивните образовни и други потреби;
- Вклучување на надарените и талентираниите студенти во разни воннаставни активности (универзитетски/академски дебати, средби, летни школи, работилници, тркалезни маси, семинари и други настани од интерес на надарените и талентираниите студенти);
- Вклучување на надарените и талентираниите студенти во наставни активности кои бараат примена на посложени ментални процеси, функции и операции;
- Менторирање на надарените и талентираниите студенти, од страна на наставниците и соработничкиот кадар;
- Туторство на студенти од пониска студиска година, на истиот циклус студии, од страна на надарените и талентираниите студенти;
- Предвремена реализација на академски обврски на надарените и талентираниите студенти;
- Акцелерирање на семестрални и студиски обврски (запишување до најмногу 42 ЕКТС кредити за семестар) за надарените и талентираниите студенти;

- Обезбедување комуникација и контакти со соодветни институции, организации и истакнати стручни лица од соодветната област за надарените и талентираните студенти;
- Доделување награди и признанија на ниво на единици и Универзитет на надарените и талентираните студенти;
- Обезбедување финансиска поддршка на надарените и талентираните студенти за учество на национални и меѓународни стручни собири;
- Обезбедување предност на надарените и талентираните студенти при аплицирање за сместување во студентски дом, во соработка со студентските домови, надворешни единици на Универзитетот;
- Обезбедување предност на надарените и талентираните студенти при аплицирање за меѓународна студентска мобилност во рамки на програмата Еразмус+, како и во рамки на билатерални договори со странски универзитети/факултети;
- Обезбедување услови за престој на реномирани странски универзитети на надарените и талентираните студенти;
- Поддршка на надарените и талентираните студенти за обезбедување стипендии од јавни институции и стопански организации;
- Промовирање на надарените и талентираните студенти и нивните резултати во рамки на единицата, Универзитетот и пошироката јавност;
- Обезбедување соодветни препораки од Универзитетот/единицата при вработување за надарените и талентираните студенти;
- Организирање специјализирани обуки за наставниците и соработниците со цел да се подобрат нивните стручни компетенции од областа на надареноста и талентираноста и работа со такви студенти и друго.

Следење на развојот на надарените и талентираните студенти

Член 12

Следењето на развојот на надарените и талентираните студенти се одвива на две нивоа: на ниво на единица и на ниво на Универзитет.

Член 13

На ниво на единица следењето на развојот на надарените и талентираните студенти го реализира продеканот за настава/заменик директорот на единицата.

Член 14

На ниво на Универзитет следењето на надарените и талентираните студенти го реализира Центарот за кариера, доживотно учење и алумни на Универзитетот во текот и по завршувањето на студиите.

Центарот за кариера, доживотно учење и алумни води база на податоци за надарени и талентирани студенти и алумнисти.

Водење евиденција за надарените и талентираните студенти

Член 15

Центарот за кариера, доживотно учење и алумни на Универзитетот и единиците водат евиденција со документација за надарените и талентираните студенти.

Евиденцијата со документацијата содржи информации за фазите на препознавање и идентификација на надарените и талентирани студенти и за дополнителните активности/постигнувања на овие студенти.

Податоците за дополнителните активности/постигнувања на надарениот и талентиран студент, за време на неговото студирање, континуирано се внесуваат во неговото студентско досие.

Внесувањето на податоците за дополнителните активности/постигнувања на надарениот и талентиран студент во неговото студентско досие се врши под контрола на продеканот за настава, односно заменик директорот на единицата.

Член 16

Дополнителните активности и постигнувања на надарените и талентираните студенти, врз основа на податоците од студентското досие, задолжително се внесуваат во Додатокот на Диплома.

Преодни и завршни одредби

Член 17

Со влегување во сила на овој Правилник престанува да важи Правилникот за поддршка на развојот на талентираните и надарените студенти, донесен од страна на Сенатот на Универзитетот „Св. Климент Охридски“ – Битола, на 17.02.2011 година.

Член 18

Овој Правилник влегува во сила со денот на објавувањето во Билтенот на Универзитетот.

**Проф. д-р Пеце Николовски, с.р.
Претседател на Сенат**